

MEMORIE VAN TOELICHTING

Deze toelichting wordt mede gegeven namens de Staatssecretaris van Economische Zaken.

§ 1. INLEIDING

Dit wetsvoorstel maakt het in de eerste plaats mogelijk een verlaagd examenniveau (2A toets) voor het onderdeel rekenen te kunnen aanbieden in de basisberoepsgerichte leerweg in het voortgezet onderwijs (vo) en de entree- en basisberoepsopleiding in het beroepsonderwijs (mbo). Dit is nodig omdat voor sommige groepen leerlingen een examen overeenkomstig het vastgestelde referentieniveau rekenen 2F niet haalbaar zal zijn.

In de tweede plaats introduceert dit wetsvoorstel de mogelijkheid tot het afsluiten van de entreeopleiding met een uitstroomdiploma zonder dat de examenonderdelen Nederlandse taal en rekenen met goed gevolg behoeven te zijn afgelegd. Het met goed gevolg afleggen van de examenonderdelen Nederlandse taal en rekenen zal naar verwachting niet haalbaar zijn voor een deel van de deelnemers in deze beroepsopleiding. In beide gevallen is het wel wenselijk dat deze groepen een diploma kunnen behalen.

In de derde plaats maakt dit wetsvoorstel het mogelijk om de toegang tot bepaalde opleidingen, waarvoor rekenvaardigheid van overwegend belang is, in het hoger onderwijs te gaan uitsluiten voor degenen die hun vo- of mbo-diploma hebben behaald en daarbij de rekentoets ER is afgelegd. Dit is de aangepaste toets voor leerlingen met ernstige reken- of wiskunde problemen, waaronder dyscalculie. Vanwege de terughoudendheid om de toegang tot het hoger onderwijs verder te beperken, zal de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hiertoe uitsluitend overgaan in het geval van een lerarenopleiding, waarvoor rekenvaardigheid van belang is.

In de vierde plaats zijn enige technische aanpassingen nodig, onder andere in verband met de gegevenslevering rondom rekenen en vanwege het judicium "cum laude" dat in bijzondere gevallen wordt vermeld op het diploma.

Dit wetsvoorstel wijzigt de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO), de Wet op het voortgezet onderwijs BES, de Wet educatie en beroepsopleidingen (WEB), de Wet op het hoger onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek (WHW) en de Wet op het college voor toetsen en examens. De voorgestelde maatregelen, zoals de introductie van de rekentoets 2A, zijn aangekondigd in de voortgangsrapportage taal en rekenen 2014 (*Kamerstukken 2014-2015*, 31 332, nr. 28 herdruk) en de brief van de staatssecretaris en minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aan de Tweede Kamer van 17 december 2014 (*Kamerstukken 2014-2015*, 31 332, nr. 36).

§ 2 ACHTERGROND EN INHOUD VAN HET WETSVORSTEL

1.1 Historie

Op 1 augustus 2010 is de Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen in werking getreden. Met deze wetgeving is een fundament gelegd om het niveau van beheersing van de basisvaardigheden Nederlandse taal en rekenen door leerlingen in het primair onderwijs (po), het (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so), het vo en het mbo te verbeteren. Met de referentieniveaus is een duidelijke doorlopende leerlijn gecreëerd voor Nederlandse taal en rekenen door voor elke onderwijssector uniform en duidelijk te beschrijven wat leerlingen op verschillende momenten in hun leerloopbaan moeten kunnen en kennen op het gebied van Nederlandse taal en rekenen. Scholen kunnen hierdoor doelgerichter onderwijsprogramma's realiseren, de prestaties van leerlingen meten en doorgeven aan het vervolgonderwijs.

1.2 Aanleiding voor het wetsvoorstel

Sinds het schooljaar 2013-2014 maakt de rekentoets onderdeel uit van het eind- en staatsexamen in het vo, zij het dat het behaalde resultaat tot en met het schooljaar 2014-2015 nog niet heeft meegeteld voor het diploma. Vanaf het school- en studiejaar 2015-2016 gaat het resultaat van de rekentoets meetellen voor het behalen van een diploma voor vmbo-kaderberoepsgerichte leerweg (vmbo-kb), vmbo-gemengde en theoretische leerweg (vmbo-gl/tl), havo, vwo en de middenkaderopleiding en specialistenopleiding (mbo 4). Voor het behalen van het diploma in de overige beroepsopleidingen (entreeopleiding), basisberoepsopleiding (mbo 2) en de vakopleiding (mbo 3), alsmede in het vo, de vmbo-basisberoepsgerichte leerweg (vmbo-bb), zal de rekentoets vanaf het studie- en schooljaar 2016-2017 gaan meetellen.

2.2.1 Differentiatie in niveaus van examinering

Aan leerlingen in verschillende opleidingsniveaus worden verschillende eisen gesteld, maar ook diploma's van leerlingen van eenzelfde opleiding zijn vrijwel nooit gelijk aan elkaar. Door de keuzemogelijkheid van opleiding, pakket en profiel in het vo, verschillende soorten wiskunde in het vo, verschillen in examencijfers, vrijstellingen en de mogelijkheid een examen op een hoger niveau af te leggen, verschilt het diploma van de ene leerling van dat van een andere leerling. Met de invoering van de rekentoets is die bandbreedte waarin leerlingen kunnen verschillen van elkaar op één specifiek onderdeel beperkter geworden. Doordat rekenen een verplicht onderdeel is van het eind- en staatsexamen en er twee verschillende referentieniveaus voor het hele vo en mbo gelden, is de bandbreedte voor maatwerk klein. Dat kan knellen, omdat juist wiskunde en rekenen onderdelen zijn waarbij de vaardigheid per leerling zeer ver uiteen kan lopen.

Bij wiskunde is dat onderkend door de mogelijkheid van drie verschillende wiskundevakken op het vwo, en de mogelijkheid van twee vakken of geen wiskunde op het havo. In die lijn past, rekening houdend met de verschillen tussen leerlingen en de verschillen in vereisten voor vervolgopleidingen, dat ook bij rekenen voor leerlingen enig maatwerk wordt geboden. Dit is ook onderkend bij de introductie van de Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen (*Kamerstukken 2009-2010, 32 290, nr. 3, p. 11 (MvT)*). De reguliere rekentoets kan juist voor leerlingen in het vmbo-bb een struikelblok vormen om het diploma te behalen. Daarom is differentiatie gewenst en wordt in de instapleerweg van het vmbo de mogelijkheid van een verlaagd examenniveau aangeboden.

Dit geldt ook voor het mbo, waar voor het rekenen in de entreeopleiding, mbo 2 en mbo 3 als referentieniveau 2F is vastgesteld. De vaardigheden van de leerlingen binnen deze niveaus lopen ver uiteen, maar met de mogelijkheid van een eenvoudiger examen voor leerlingen in de entree- en basisberoepsopleiding wordt hen de gelegenheid geboden te laten zien over welke rekenvaardigheden ze beheersen, waarmee toch een diploma kan worden behaald.

2.2.2 Onderscheid in diploma's

Het onderwijs is erop gericht om het maximale uit een leerling te halen, zodanig dat deze zowel de beroepsmatige als de generieke onderdelen van de gevolgde opleiding met succes kan afronden. Voor de onderdelen Nederlandse taal en rekenen komt daarbij dat ten minste het voor de opleiding vastgestelde referentieniveau, is vereist. Voor sommige leerlingen vormen de generieke eisen voor Nederlandse taal en rekenen echter een te grote uitdaging. De gestelde eisen kunnen daarbij demotiverend werken. Daardoor ontstaat de kans dat zij afhaken en het onderwijs zonder diploma verlaten. Dit is ook voor de arbeidsmarkt een gemiste kans, omdat zij desondanks goede vakmensen zijn of hadden kunnen worden.

Het behalen van een diploma is een belangrijke factor voor een succesvolle start op de arbeidsmarkt. Om die reden wordt met dit wetsvoorstel mogelijk gemaakt dat leerlingen aan de entreeopleiding (mbo 1) of de basisberoepsopleiding (mbo 2), ook als ze minder goed zijn in bepaalde generieke onderdelen, toch een diploma kunnen behalen. Voor de entreeopleiding kan daarmee voortaan een diploma worden verkregen ondanks dat de examenonderdelen Nederlandse taal en rekenen of één van beide onderdelen, niet met goed gevolg zijn afgelegd, mits wel aan de overige eisen is voldaan. Een dergelijk diploma geeft echter geen recht op doorstroming naar mbo 2.

In mbo 2 mag een eenvoudiger examenonderdeel rekenen (2A) worden afgelegd, waarmee dan een diploma kan worden verkregen (als aan de overige eisen is voldaan). Hiermee bestaat echter geen recht op doorstroming naar de vakopleiding (mbo 3). Als vooropleiding voor de basisberoepsopleiding blijft het diploma vmbo-basisberoepsgerichte leerweg dienen, ook als daar een eenvoudiger rekentoets 2A is afgelegd.

Een verdere differentiatie wordt niet voor andere beroepsopleidingen of het overig vo gemaakt, omdat het voor die leerlingen, gelet op de mogelijke doorstroom naar met name vervolgopleidingen, belangrijk is dat zij voldoen aan de wettelijk vastgestelde referentieniveaus 2F, 3F en 4F voor de generieke examenonderdelen Nederlandse taal en rekenen.

2.2.3 Beperking toegang mbo en vo vanwege ER-toets

In de Voortgangsrapportage invoering referentieniveaus taal en rekenen 2013 (*Kamerstukken 2013-2014, 31 332, nr. 21*) is aangekondigd dat er een aangepaste rekentoets komt voor leerlingen met ernstige rekenproblemen waaronder dyscalculie en dat op de cijferlijst voor vo en resultatenlijst voor mbo zal worden aangetekend dat een rekentoets ER is afgelegd. De rekentoets ER sluit aan bij het referentieniveau dat is vastgelegd voor de betreffende opleiding. Hoewel de rekentoets ER het wettelijke vastgestelde referentieniveau in acht neemt, in tegenstelling tot de rekentoets 2A die de rekenvaardigheden beoordeelt op een lager niveau dan het wettelijke referentieniveau, in dit geval 2F, is er toch sprake van een aangepaste toets ten opzichte van de reguliere rekentoets.

Leerlingen in het vo en mbo die hun diploma hebben behaald op basis van een ER-rekentoets hebben moeite met bepaalde onderdelen van het rekenen die wel zijn vereist voor het behalen van het reguliere examen. Het gaat dan met name over het uitvoeren van geautomatiseerde rekenhandelingen zoals uit het hoofd vermenigvuldigen, optellen en aftrekken. Een aspirant-student die zijn mbo- of vo-diploma heeft behaald met behulp van de rekentoets ER is mogelijk minder goed toegerust om later bepaalde onderdelen van zijn vervolgopleiding of van zijn beroep goed te kunnen uitoefenen. Om die reden kan het wenselijk zijn dat hij geen toegang krijgt tot iedere vervolgopleiding. Dit geldt in ieder geval voor de pabo. Een student die niet in staat is om bepaalde rekenhandelingen uit het hoofd te doen, is niet goed in staat om zodanig rekenonderwijs te gaan verzorgen waaraan leerlingen op de basisschool behoefte hebben. Verder zal bekeken worden voor welke andere specifieke lerarenopleidingen dit geldt.

§ 3 GEVOLGEN VAN HET WETSVORSTEL

3.1 Doelen

Het wetsvoorstel biedt in de eerste plaats een grondslag om een eenvoudiger rekentoets te introduceren in de basisberoepsgerichte leerweg in het vo en twee beroepsopleidingen

in het mbo en daarover bij of krachtens algemene maatregel van bestuur nadere regels te stellen. Het is de bedoeling dat een dergelijke toets zal bestaan uit opgaven van het vastgestelde referentieniveau, zoals bepaald in het Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen, en uit examenopgaven van één niveau daaronder. Deze toets zal worden aangeduid als 2A-toets en is bedoeld om inzicht te bieden in de rekenvaardigheid van leerlingen die deze toets hebben afgelegd. Dit verlaagde examenniveau is nodig teneinde die leerlingen niet te ontmoedigen door onrealistische eisen te stellen, waardoor zij nooit hun diploma zouden kunnen behalen. Deze rekentoets 2A is bij wijze van uitzondering bedoeld voor wie de rekentoets op het 2F niveau niet haalbaar is. De rekentoets 2A strekt ertoe de beheersing van de rekenvaardigheid te meten tussen twee bij het Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen vastgestelde referentieniveaus in. Namelijk het voor de basisberoepsgerichte leerweg, entree-opleiding en basisberoepsopleiding vastgestelde niveau 2F en het daaronder geldende niveau 1F, welk rekenvaardigheidsniveau bedoeld is voor het eind van de basisschool. Hiertoe zal het College voor toetsen en examens (CvTE) een rekentoets 2A ontwikkelen, waarbij met aspecten van beide referentieniveaus rekening zal worden gehouden. De verdere uitwerking en de voorwaarden waaronder deze toets zal mogen worden afgelegd zal plaatsvinden in het Eindexamenbesluit VO en het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB.

In de tweede plaats maakt dit wetsvoorstel het mogelijk dat aan een entreeopleiding of basisberoepsopleiding in het mbo op basis van de afgelegde examens voor het onderdeel rekenen verschillende diploma's kunnen worden verbonden. Het uitgangspunt blijft dat alle studenten in de entree-opleiding en in mbo niveau 2 voldoen aan de referentieniveaus zoals vastgesteld voor hun opleiding. Dat betekent in beide gevallen referentieniveaus 2F voor zowel Nederlandse taal als rekenen. Daarbij geldt dat studenten in principe altijd eerst het centraal examen rekenen 2F afleggen. Alleen als het referentieniveau 2F niet haalbaar is voor deze studenten, dan kunnen zij het centraal examen rekenen 2A afleggen. De Inspectie van het Onderwijs zal de mate waarin instellingen omgaan met het aanbieden van het centraal examen 2A aan studenten betrekken in het toezicht.

Voor de entreeopleiding wordt bepaald dat een diploma kan worden behaald zonder te voldoen aan de eisen voor de generieke onderdelen Nederlandse taal en rekenen. Dat betekent dat ook het rekenexamen op niveau 2A niet is vereist voor het behalen van het diploma. Voor doorstroming van de entreeopleiding naar mbo niveau 2 is echter wel examinering volgens de niveaus 2F voor Nederlandse taal en ten minste 2A voor rekenen nodig. Dit komt overeen met de minimale taal- en rekenen eisen voor het vmbo-bb. Ook in mbo niveau 2 kan een diploma worden behaald met 2F voor Nederlandse taal en 2A voor rekenen, maar voor doorstroom naar mbo niveau 3 is referentieniveau 2F nodig voor zowel Nederlandse taal als rekenen.

In de derde plaats maakt dit wetsvoorstel het mogelijk om bij ministeriële regeling bepaalde hoger beroepsopleidingen of universitaire opleidingen aan te wijzen waarvoor het behaalde diploma in het vo of mbo geen recht geeft op toelating. Daarvan is sprake als het diploma is behaald op basis van een rekentoets ER. De minister wijst zo'n opleiding of groep van opleidingen alleen aan als rekenvaardigheid een belangrijk onderdeel van de opleiding of groep van opleidingen is. Daarvan is in ieder geval sprake bij de opleiding tot leraar basisonderwijs. Zoals reeds aangekondigd in de brief van de Minister van OCW aan de voorzitter van de Tweede Kamer van 17 december 2014 (*Kamerstukken 2014-2015*, 31 332, nr. 36) zal er geen recht op inschrijving aan de pabo meer bestaan voor degenen die de rekentoets ER hebben afgelegd en daarmee hun diploma hebben behaald.

In overleg met het veld zal worden bepaald voor welke andere specifieke lerarenopleidingen er een vergelijkbare doorstroombeperking dient te komen. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de motie Klaver/Mohandis (Tweede Kamer 2014/15, 31 332, nr. 49).

Ten vierde biedt dit wetsvoorstel de grondslag voor de aanlevering van bepaalde gegevens over de rekentoets aan DUO. Het gaat om het behaalde resultaat, de aard of het niveau van de rekentoets. In het vo bovendien de datum waarop de uitslag is bepaald. "Aard of niveau" houdt in dat het kenmerk van de afgelegde rekentoets wordt doorgegeven (zoals bijvoorbeeld 2A, 2ER of 2F). Nadere uitvoeringsregels hiervoor kunnen worden gesteld bij ministeriele regeling.

3.2 Alternatieven

Bij de totstandkoming van dit wetsvoorstel zijn de volgende alternatieven overwogen:

- Het niveau van de rekentoets voor alle leerlingen op een lager niveau leggen of voor de specifieke groepen leerlingen die straks een 2A toets kunnen afleggen op referentieniveau 1F bepalen. Daarmee wordt de rekentoets echter te gemakkelijk en vormt deze geen uitdaging meer voor het gros van de leerlingen. De ambitie is immers nog steeds het verbeteren van de rekenvaardigheden van alle leerlingen. Scholen geven aan dat de rekentoets belangrijk is voor de motivatie van de school en van de leerling om het rekenonderwijs respectievelijk de rekenvaardigheden te verbeteren.
- De slaag-zakregeling of normering aanpassen. Dit is echter geen goed alternatief voor deze doelgroep, want deze leerlingen zijn cognitief vaak niet in staat om alle opgaven uit de reguliere toets te maken. Als hiervoor wordt gekozen, dan moet het cijfer of de norm waarmee deze leerlingen kunnen slagen zo laag worden gelegd, dat dit afbreuk doet aan de validiteit van de toets.
- Een vrijstelling geven aan deze leerlingen. Dit heeft als belangrijk nadeel een verslechtering van de rekenvaardigheid van de toch al zwakke rekenaars, terwijl het hier gaat om een basisvaardigheid voor alle leerlingen. Wanneer ze namelijk geen rekentoets hoeven af te leggen (die meetelt), zal de motivatie om de rekenvaardigheid te verbeteren sterk afnemen.
- Voor meerdere vervolgopleidingen (inclusief middelbaar beroepsonderwijs) de doorstroom beperken wanneer een diploma is verkregen met behulp van de rekentoets ER. Gelet op het belang van de toegankelijkheid van het vervolgonderwijs is terughoudendheid geboden. Door de doorstroomconsequenties te beperken tot lerarenopleidingen wordt gevolg gegeven aan de motie Klaver/Mohandis van 10 februari 2015 (Tweede Kamer 2014-2015, 31 332, nr. 49) waarin wordt verzocht niet voor andere dan deze opleidingen nadere vooropleidingseisen te stellen.

3.3 Uitvoeringsgevolgen

Door differentiatie toe te staan kunnen toetsen worden ontwikkeld die beter aansluiten bij de rekenvaardigheden van leerlingen in het vmbo-bb van het vo, alsmede de entreeopleiding en de basisberoepsopleiding in het mbo 2. Hiermee kunnen deze leerlingen laten zien over welke rekenvaardigheden zij beschikken en hebben ze een grotere kans de rekentoets te halen dan wanneer zij de reguliere rekentoets afleggen. In lagere regelgeving zal worden geregeld dat ook moet worden vermeld als er een 2A-toets of een ER-toets is afgelegd. Op basis van de vermelding van het niveau en resultaat op de cijferlijst en resultatenlijst, is voor het vervolgonderwijs helder of toelating mogelijk is en of eventueel extra inspanning nodig is om de leerling naar een hoger niveau te brengen.

Voor de entreeopleiding en de basisberoepsopleiding geldt dat er een onderscheid komt in behaalde diploma's. Het te verkrijgen diploma wordt onder meer afhankelijk van het niveau waarop de rekentoets is afgelegd (namelijk 2F of 2A). In lagere regelgeving zullen nadere regels omtrent de herkenbaarheid en het model worden vastgesteld voor de verschillende diploma's.

Stichting Cito en het CvTE zullen de 2A-toets, als onderdeel van het gehele pakket aan rekentoetsen, construeren, respectievelijk coördineren en vaststellen.

Voor DUO vergen de toevoegingen aan de cijferlijst en de resultatenlijst een aanpassing van het registratiesysteem, die ook doorgevoerd moet worden door de leveranciers van administratiesoftware waar scholen gebruik van maken.

3.4 Gevolgen voor Caribisch Nederland

Zolang er geen invulling is gegeven aan artikel 47a Wet voortgezet onderwijs BES en er dus geen referentieniveaus voor Nederlandse taal en rekenen zijn vastgesteld voor Caribisch Nederland, kan er ook geen rekentoets ingevolge artikel 72, vijfde lid, van die wet worden afgenomen. Voor het mbo op Caribisch Nederland is er bewust voor gekozen daartoe nog niet over te gaan. Om die reden wordt thans niet voorzien in vergelijkbare bepalingen voor de Wet educatie en beroepsonderwijs BES, waar artikel III van dit wetsvoorstel wel alvast daarin voorziet voor de Wet voortgezet onderwijs BES. Zie verder de memorie van toelichting bij de Aanpassingswet OCW-wetten BES (*Kamerstukken 2012–2013*, 33 645, nr. 3, pagina 4).

3.5 Administratieve lasten en nalevingskosten

De 2A-toets komt – voor de leerlingen die het aangaat – in de plaats van de reguliere rekentoets. Scholen vragen de 2A-toets gelijktijdig met de andere rekentoets aan, waardoor er aan het aanvragen als zodanig geen administratieve lasten zijn verbonden.

Als een leerling zijn diploma heeft gehaald op basis van een 2A-toets, dan zal de school dit gaan vermelden op de cijferlijst of resultatenlijst en dit, tezamen met andere ingevolge artikel 103b, tweede lid, WVO dan wel 2.5.5a, tweede lid, WEB wettelijke vereiste gegevens, melden aan DUO. Deze levering aan DUO vindt plaats op dezelfde manier als de levering van de resultaten van de reguliere examens en rekentoetsen. Wel zullen de systemen van de scholen en instellingen hierop eenmalig moeten worden aangepast.

3.6 Financiële gevolgen

De jaarlijkse kosten van de 2A-toets zijn: circa €100.000 voor het CvTE en circa €200.000 voor Stichting Cito. Deze kosten maken zij echter sinds 2013 reeds in verband met de pilot-rekentoets ER. Voor scholen zijn de te verwachten kosten beperkt.

3.7 Adviezen.

PM

ARTIKELSGEWIJS

Artikel I, artikel II, onderdeel C, artikel III, onderdeel A, VII

Aan artikel 164a, tweede lid, , artikel 103b ,tweede lid, , van de WVO en artikel 2.3.6a, tweede lid, van de WEB, wordt een bepaling toegevoegd dat in voorkomend geval ook het judicium “cum laude” wordt geregistreerd. Dit houdt verband met de nieuwe artikelen 52a van het Eindexamenbesluit VO en 30a van het Staatsexamenbesluit, die regelen dat de leerling die zijn eindexamen met bijzonder goed gevolg afsluit het extra gegeven “cum laude” op zijn diploma krijgt vermeld. Het is voor de leerling van belang dat het vervolgonderwijs en werkgevers hiervan kennis kunnen nemen, indien zij vragen om een uittreksel uit het diplomaregister. Teneinde dit gegeven op te nemen in het diplomaregister is het noodzakelijk dat het bevoegd gezag dit gegeven verstrekt aan de minister van OCW.

In genoemde artikelen worden voorts twee nieuwe onderdelen ingevoegd, omdat de rekentoets en de maatschappelijke stage niet als vakken worden aangemerkt, maar de gegevenslevering ervan wel –gelijk aan de vakken- van belang is voor de minister van OCW.

Daarbij wordt ook de aard (bijvoorbeeld regulier of ER-toets) en het niveau (zoals bijvoorbeeld 2A of referentieniveau 2F) van de rekentoets geregistreerd, omdat dat ook

van belang is voor de monitoring van de omvang van de rekenproblemen per school in verhouding tot andere scholen.

Ook artikel 24o, tweede lid, onder g, wordt aangepast zodat de rekentoets en het judicium "cum laude" wordt geregistreerd in het diplomaregister, naast de vakken en het eindresultaat van het staatsexamen.

ARTIKEL II wijzigingen in de Wet op het voortgezet onderwijs

Onderdeel A (artikel 29, zesde lid, WVO)

In artikel 29 van de Wet op het voortgezet onderwijs worden het zesde en zevende lid vernummerd en wordt een nieuw zesde lid ingevoegd. Het zesde lid maakt het mogelijk een vereenvoudigde rekentoets (2A-toets genoemd) af te nemen voor die kandidaten in de basisberoepsgerichte leerweg voor wie het fundamentele niveau van referentieniveau 2F te hoog gegrepen is. Zie verder paragraaf 3.1 van het algemeen deel van deze toelichting.

Onderdeel B (artikel 60, zevende lid, WVO)

Het nieuw geformuleerde zevende lid van artikel 60 WVO heeft dezelfde strekking als het nieuwe zesde lid van artikel 29 WVO, zij het dat artikel 60, zevende lid, betrekking heeft op staatsexamens. Degene die het staatsexamen aflegt voor de basisberoepsgerichte leerweg van het vmbo heeft dus net als bij het eindexamen het recht een rekentoets 2A af te leggen. De precieze voorwaarden zullen worden uitgewerkt in het Staatsexamenbesluit VO.

Artikel III Wijzigingen in de Wet educatie en beroepsonderwijs

Onderdeel B (artikel 2.5.5a. WEB)

De toevoeging aan artikel 2.5.5a, tweede lid, onderdeel h, van de Wet educatie en beroepsonderwijs is bedoeld als verduidelijking van hetgeen mag worden geregistreerd en is van belang om dezelfde reden als de toevoeging aan artikel 103b, tweede lid, van het nieuwe onderdeel h, van de Wet op het voortgezet onderwijs. Naar de toelichting bij artikel I, onderdeel C, zij daarom verwezen. In het mbo is het vereenvoudigde centraal examen voor het onderdeel rekenen 2A mogelijk voor zowel de entree- als de basisberoepsopleiding.

Onderdeel C (artikel 7.4.3. WEB)

Het nieuwe tweede lid dat wordt toegevoegd aan artikel 7.4.3. betekent dat de entreeopleiding straks met goed gevolg en dus met een diploma kan worden afgesloten, ook al is een deelnemer niet geslaagd voor alle examenonderdelen. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld voor de benaming van het diploma. Het diploma wordt verkregen indien alle examenonderdelen behalve het examenonderdeel rekenen of het examenonderdeel Nederlandse taal of beide examenonderdelen, met goed gevolg zijn afgelegd. Daartoe zal het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB worden gewijzigd. Een dergelijk diploma heeft wel tot gevolg dat geen recht bestaat op doorstroming naar een basisberoepsopleiding. Zie daartoe de toelichting hieronder bij artikel II, onderdeel C. Het is daarmee een uitstroomdiploma, bedoeld voor toegang tot de arbeidsmarkt.

Onderdeel D (artikel 7.4.3a. WEB)

Het nieuwe derde lid van artikel 7.4.3a van de WEB heeft in essentie voor het middelbaar beroepsonderwijs dezelfde strekking als de wijziging in het nieuwe zesde lid van artikel 29 van de Wet op het voortgezet onderwijs. De bepaling is evenwel anders vormgegeven, omdat beide wetteksten ook op verschillende wijze zijn opgebouwd. In de WVO wordt de rekentoets in de wet zelf geïntroduceerd. Voor het beroepsonderwijs zijn de verschillende examenonderdelen, waaronder die voor het centraal examen voor het onderdeel rekenen, niet in de WEB zelf geregeld, maar in het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB.

Daarnaast is in het middelbaar beroepsonderwijs de terminologie anders, omdat daar sprake is van het centraal examen voor het onderdeel rekenen. Tot slot is een verschil dat het centraal examen rekenen op het tussenniveau 2A wordt aangeboden aan deelnemers in twee soorten beroepsopleidingen, namelijk in de basisberoepsopleiding - en vanaf het moment dat centrale examinering van het onderdeel rekenen ook zal zijn ingevoerd -in de entreeopleiding. De nadere uitwerking zal plaatsvinden in het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB.

Onderdeel E (artikel 7.4.6. WEB)

De extra zinnen die worden toegevoegd aan het eerste lid van artikel 7.4.6 WEB maken duidelijk dat de waarde van het diploma van een entreeopleiding of basisberoepsopleiding mede ervan afhangt of de examenonderdelen Nederlandse taal en rekenen met goed gevolg zijn afgelegd, en op welk niveau deze zijn afgelegd. In de benaming van het diploma moet dit zichtbaar zijn, zodat voor vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt hierover geen misverstanden kunnen ontstaan. In genoemde gevallen wordt een diploma verkregen, maar de benaming ervan kan dus verschillen. Hieromtrent zullen nadere regels worden gesteld in het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB en de Regeling modeldiploma mbo.

Onderdeel F (artikel 8.2.1. WEB)

Artikel 8.2.1. van de WEB bevat de algemene vooropleidingseisen om te kunnen worden toegelaten tot een beroepsopleiding. Daarop worden thans twee uitzonderingen voorgesteld. Dat is nodig omdat straks een entree-opleiding of een basisberoepsopleiding ook met een diploma kan worden afgerond zonder dat aan alle eisen uit het kwalificatiedossier is voldaan. Immers, normaliter kan een examen van een beroepsopleiding slechts met goed gevolg worden afgesloten als aan alle kwalificatie-eisen uit het kwalificatiedossier is voldaan. Zie daartoe artikelen 7.4.2, tweede lid, en 7.4.3.in samenhang gelezen met artikel 7.2.4, vierde lid, van de WEB. Dit laatste lid regelt dat de op grond van de Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen geldende referentieniveaus in acht worden genomen bij de vaststelling van het desbetreffende kwalificatiedossier.

Zoals hierboven bij artikel II, onderdeel B, aangegeven kan als gevolg van het voorgestelde artikel 7.4.3, tweede lid, WEB een deelnemer aan de entreeopleiding straks ook een diploma verkrijgen als hij heeft voldaan aan alle exameneisen die voortvloeien uit het kwalificatiedossier, behoudens het met goed gevolg afleggen van de examenonderdelen Nederlandse taal of rekenen. Zo'n diploma is dan echter niet geschikt voor doorstroming naar de basisberoepsopleiding, omdat daartoe ten minste het centraal examen voor het onderdeel rekenen op niveau 2A met goed gevolg moet zijn afgelegd.

Voor de basisberoepsopleiding regelt de toevoeging aan artikel 8.2.1, derde lid, onderdeel f, dat er geen recht op doorstroming naar een vakopleiding bestaat als het diploma basisberoepsopleiding is behaald, waarbij het examenonderdeel rekenen op niveau 2A is afgelegd.

Zo'n diploma is wel een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt.

Artikel IV Wijzingen in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek
Artikel IV brengt enkele wijzigingen aan in hoofdstuk 7, titel 2, paragraaf 1 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

Onderdeel A (artikel 7.23a WHW)

In de begripsbepalingen van artikel 7.23a wordt de begrippen "rekentoets" en "rekentoets ER" toegevoegd. Op grond van de Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen zijn er drie referentieniveaus voor rekenen bepaald in het Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen. De rekentoets is geregeld in de diverse onderwijssectorwetten, te weten in de artikelen 29, vijfde lid, en 60, zesde lid, van het Wet op het voortgezet onderwijs, 72, vijfde lid en 116, zesde lid, van de Wet voortgezet onderwijs BES, 7.4.11, derde lid, van de Wet educatie en beroepsonderwijs of voor een centraal examen voor het onderdeel rekenen in het mbo krachtens artikel 7.4.3a, tweede lid, van de Wet educatie en beroepsonderwijs. Ten behoeve van eindexamenkandidaten die te kampen hebben met ernstige rekenproblemen, waaronder dyscalculie, heeft het College voor toetsen en examens een aangepaste rekentoets ER ontwikkeld. Dat betekent dat de rekentoets ER andere opgaven bevat. De rekentoets ER is daarmee een aangepaste toets voor leerlingen met ernstige rekenproblemen. Dit begrip staat overigens in het kader van deze paragraaf voor zowel de rekentoets ER in het voortgezet onderwijs en het voortgezet algemeen volwassenonderwijs (vavo) als het centraal examen ER voor het onderdeel rekenen in het beroepsonderwijs.

Onderdeel B (artikel 7.25 WHW)

In artikel 7.25, worden de leden vijf en zes vernummerd tot lid zes en zeven. Het nieuw ingevoegde vijfde lid maakt het mogelijk bij ministeriële regeling enkele hoger beroeps- of universitaire opleidingen aan te wijzen waarvoor het verkregen diploma voortgezet (havo of vwo) of beroepsonderwijs (middenkaderopleiding en specialistenopleiding of indien aangewezen op grond van artikel 7.24, tweede lid, onderdelen g en h, een vakopleiding) geen recht geeft op inschrijving, indien dat diploma is verkregen met behulp van de rekentoets ER. De minister kan alleen zo'n opleiding of groep van opleidingen aanwijzen als het belang van een goede rekenvaardigheid van belang is voor de bacheloropleiding. Daarvan is in ieder geval aanleiding bij de opleiding tot leraar basisonderwijs, zoals toegelicht in paragraaf 2.2.3. Verder kan dit voor specifieke andere lerarenopleidingen ook het geval zijn. In overleg met het veld zal bepaald worden voor welke andere lerarenopleidingen de doorstroom beperkt dient te worden indien het diploma verkregen is met behulp van de rekentoets ER. Vanwege het belang van toegankelijkheid van het vervolgonderwijs zal de minister hier terughoudend in zijn. Het nieuwe vijfde lid vormt een extra nadere vooropleidingseis. Dit is nodig nu aan het belang van een goede rekenvaardigheid een hoger gewicht wordt toegekend. Het instellingsbestuur behoudt echter ingevolge het vernummerde en thans zesde lid van artikel 7.24 WHW het recht in voorkomend geval toch een aspirant-student in te schrijven die de rekentoets ER heeft afgelegd, mits de instelling dan zelf voor aanvang van de opleiding een aanvullend onderzoek naar de rekenvaardigheden van de aspirant-student verricht.

Onderdeel C (artikel 7.28 WHW)

Artikel 7.24 WHW bevat de algemene vooropleidingseisen voor toegang tot een bacheloropleiding, namelijk dat een aspirant-student beschikt over een Nederlands diploma zoals havo, vwo of middenkaderopleiding. Artikel 7.28 WHW regelt in welke gevallen vrijstelling bestaat of kan worden verleend van die algemene vooropleidingseis, indien de aspirant-student beschikt over een ander of buitenlands diploma.

Daarnaast gelden er op grond van artikel 7.25 en 7.25a WHW ook nadere respectievelijk bijzondere nadere vooropleidingseisen. Het derde en vierde lid van artikel 7.28 WHW bepalen in dat geval dat de aspirant-student met een ander diploma weliswaar vrijstelling heeft van de algemene vooropleidingseis, maar hij alsdan nog wel moet aantonen door middel van een aanvullend onderzoek dat hij voldoet aan die nadere vooropleidingseisen uit hoofde van artikel 7.25 WHW. Daaronder valt in voorkomend geval nu ook de vooropleidingseis op grond van het vernummerde vijfde lid van artikel 7.25, namelijk dat geen rekentoets ER mag zijn afgelegd. De instelling kan dit onderzoek voor aanvang van de opleiding doch uiterlijk in de propedeutische fase van de opleiding afnemen.

Per abuis zijn de bijzondere nadere vooropleidingseisen van artikel 7.25a niet genoemd in het derde en vierde lid van 7.28 WHW. Deze omissie wordt nu hersteld door de verwijzing naar artikel 7.25a in te voegen in het eerste lid, tweede volzin, het derde en vierde lid van artikel 7.28 WHW.

In het eerste lid, tweede volzin wordt verduidelijkt door de toevoeging "onverminderd het derde en vierde lid" dat het bovenstaande ook geldt indien een vrijstelling op grond van het Verdrag inzake de erkenning van kwalificaties betreffende hoger onderwijs in de Europese regio is verleend. Dit blijkt wel reeds uit het derde en vierde lid van artikel 7.28 WHW, maar nog niet uit artikel 1, tweede volzin, waardoor verwarring mogelijk is.

Artikel V Wijzigingen in de Wet voortgezet onderwijs BES

De wijzigingen in de artikelen 72 voor het reguliere onderwijs en 116 voor de staatsexamens van de Wet voortgezet onderwijs BES zijn gelijk aan de wijzigingsopdrachten voor de artikelen 29 en 60 van de Wet op het voortgezet onderwijs zoals voorgesteld in artikel I, onderdelen A en B. Zij hebben ook dezelfde betekenis. Naar die toelichting wordt daarom verwezen.

Artikel VI Wijzigingen in de Wet op het college voor toetsen en examens

Met dit artikel wordt een omissie in 2, lid 2a, van de Wet op het college voor toetsen en examens, rechtgezet. Daar was sprake van een onvolledige opsomming, omdat de verwijzing naar de rekentoets volgens de Wet op het voortgezet onderwijs BES ontbrak.

Artikel VIII Samenloop

Deze samenloopbepaling is van belang indien een ander wetsvoorstel eerder in werking treedt dat artikel 60 van de Wet op het voortgezet onderwijs wijzigt. In dat geval bevat artikel VI een alternatieve wijzigingsopdracht.

Artikel IX Inwerkingtreding

Het is het streven van de regering dit wetsvoorstel zo spoedig mogelijk in werking te kunnen laten treden en het van toepassing te laten zijn met ingang van het school- en studiejaar 1 augustus 2016. De inwerkingtreding zal echter bij koninklijk besluit plaatsvinden, zodat in ieder geval de wijziging van de Wet voortgezet onderwijs BES als bedoeld in artikel III, pas in werking zal treden als daadwerkelijk de rekentoets zal worden gaan afgenomen in het voortgezet onderwijs op Caribisch Nederland.

Het is kabinetsbeleid dat wetgeving op vaste verandermomenten in werking zal treden. Een afwijking van de vaste verandermomenten zoals bepaald in aanwijzing 174 van de Aanwijzingen voor de regelgeving is in voorkomend geval gewenst, omdat uitstel van een rekentoets 2A voor een groep van rekenzwakke leerlingen op vmbo-bb en mbo-bb nadelige gevolgen zal hebben voor hen, aangezien de rekentoets verplicht meetelt in de slaag-/zakregeling met ingang van het studie-/schooljaar 2015-2016. Een deel van de leerlingen zal namelijk naar verwachting hun diploma niet kunnen behalen zonder de 2A-toets.

Het uitstellen van deze vereenvoudigde toets zal leiden tot meer voortijdig schoolverlaten. Daarmee zal sprake zijn van aanmerkelijke private (namelijk voor degene die eindexamen doet) en publieke (namelijk voor de samenleving als geheel) nadelen bij verder uitstel van de invoering van dit wetsvoorstel. Daarom is uitzonderingsgrond a, bedoeld in het vierde lid van aanwijzing 174 van toepassing, zodat het wetsvoorstel zo spoedig mogelijk in werking kan treden.

De Minister van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap,

De Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap,